

Sociale netwerken versterken via sleutelfiguren en vrijwilligers

Key messages

Kooklessen, computerlessen, dansnamiddagen en ga zo maar door. Een divers spectrum aan activiteiten kunnen ouderen ondersteunen in het uitbreiden en versterken van hun sociale netwerk. Dankzij een formeel (organisaties en verenigingen in de gemeente) en informeel (buren, vrienden, kinderen) netwerk kunnen ouderen langer en beter in hun eigen woonomgeving blijven wonen. Om dit te kunnen realiseren is grondige kennis van het werkingsgebied noodzakelijk. Net zoals werken met sleutelfiguren en lokale vrijwilligers. Beiden houden vinger aan de pols van het reilen en zeilen in hun buurt en hebben weet wie en welke stakeholders mee op de kar dienen te springen voor het welslagen van een project. Door vrijwilligers en de doelgroep mede-eigenaarschap en coproductie te verlenen slagen de projecten met veel succes.

Zo lang mogelijk in de eigen omgeving blijven wonen is de wens van vele ouderen en niet alleen in België. Het Europees project SeNS (Senior Networks Support) toont aan dat deze vraag ook in onze buurlanden prominent aanwezig is. Samen met Groot-Brittannië, Duitsland, het Groot Hertogdom Luxemburg en het OCMW van Genk heeft BAS een model ontwikkeld om op deze vraag een antwoord te kunnen bieden. Op basis van 16 verschillende lokale projecten in vier verschillende landen hebben we een stappenplan ontwikkeld dat rekening houdt met het werkingsgebied. Het procesmodel bestaat uit zes stappen: (1) keuze en biografie van het werkingsgebied, (2) planning, (3) implementatie, (4) evaluatie, (5) doorlopende verbetering & (6) cross-cultureel proces.

Sarah Dury ligt het proces model toe en illustreert hier en daar met voorbeelden van de SeNS parters.

Vervolgens zal een Brussels project genaamd Het BuurtPensioen worden toegelicht door Charlotte Hanssens van het Kenniscentrum woonzorg Brussel.

Ouderen willen zo lang mogelijk thuis blijven wonen. Ze hebben in de thuissituatie soms nood aan ondersteuning maar durven het niemand te vragen. We noemen dat 'vraagverlegenheid'. Daarnaast zijn er kandidaat-vrijwilligers die voor hun buren wel iets willen doen, maar ze durven het niet voor te stellen of weten niet hoe eraan te beginnen. Dit fenomeen wordt gevat met het begrip 'handelingsverlegenheid'.

Het BuurtPensioen wil de vraagverlegenheid en de handelingsverlegenheid korter bij elkaar brengen. Het matcht de vraag van de zorgbehoevende oudere met het engagement van de vrijwilliger. Het eigene hierbij is dat de termen 'hulp' en 'zorg' een andere invulling krijgen: van hulp en zorg die zich situeren in een afhankelijkheidsrelatie naar hulp en zorg als wederkerigheid, wederkerigheid voor de buurt.

Dit concept bracht in Neder-Over-Heembeek, een Brusselse deelgemeente, een enorme dynamiek teweeg. Het haalde mensen uit hun sociaal isolement en gaf handen en voeten aan de 'vermaatschappelijking van de zorg'

Het BuurtPensioen zet buurtbewoners aan te zorgen voor elkaar. En als ze dat doen, wordt dat engagement gevaloriseerd. Wanneer mensen vrijwillig taken hebben opgenomen, worden de gepresteerde uren geregistreerd op een spaarrekening. Met dit gespaarde krediet kunnen de vrijwilligers drie dingen doen: 1. ze gebruiken wanneer ze later zelf hulpbehoevend zijn; 2. het krediet doorgeven aan iemand die het nu nodig heeft (bvb. aan een ouder die

verderaf woont en waar je niet dagelijks kan binnen lopen), 3. het gespaarde krediet terugschenken aan de organisatie, die het dan gebruikt voor mensen die niet in staat zijn geweest zelf krediet op te bouwen. Zo bouwen we een solidariteitsmechanisme in.

Een model dat de moeite waard is om ook elders uitgetest te worden, ingang te vinden en zich ruim te verspreiden.

Voor meer informatie: <http://sens-project.eu/>

Sarah Dury is postdoctoraal onderzoekster aan de Vrije Universiteit Brussel, faculteit Psychologie en Educatiewetenschappen en onderzoekscoördinator van het D-SCOPE project (Detection, Support and Care of Older Persons in their Environment). Haar onderzoek gaat over vrijwilligerswerk bij ouderen. Haar interesses zijn vrijwilligerswerk, participatie van ouderen in de buurt en gemeenschap.

Charlotte Hanssens is coördinator van Het BuurtPensioen en werkt voor het kenniscentrum woonzorg Brussel en zal het komende jaar 3 nieuwe antennes uit de grond stampen in Brussel.